

Zilās planētas stāsts

Andre Snaijs Magnasons
Ilustrējusi Kristīne Martinova
No islandiešu valodas tulkojis Dens Dimiņš
Liels un mazs, 2019
ISBN: 978-9934-574-35-1

Sinopse

Islandē „Zilās planētas stāsts” ir kļuvis par mūsdienu literatūras klasiku, pateicoties autora spējai par vides aizsardzības tēmu rakstīt aizraujoši un poētiski, pie secinājumiem nonākot caur sižetu, nevis caur didaktiku. Grāmatas varoņi ir bērni, kas dzīvo uz Zilās planētas. Tā daudzējādā ziņā ir līdzīga Zemei, tomēr neparastāka – uz tās dzīvojošie bērni nekad nenoveco un uz tās nav neviena pieaugušā, tādēļ bērni pavada laiku, darot, ko vien vēlas, un spēlējoties dabā. Kādu dienu uz planētas nolaižas kosmosa kuģis un no tā izkāpj pieaugušais, kurš piedāvā bērniem iemācīt lidot, apsola izkļiedēt mākoņus uz visiem laikiem un pienaglot sauli pie horizonta, lai tā nekad nenorientētu un bērni varētu spēlēties visu laiku. Viss, ko viņš vēlas saņemt pretī, ir mazliet bērniības. Islandiešu iemīļotais „Zilās planētas stāsts” 2019. gadā ieguva arī titulu konkursā „Manas mīlākās grāmatas bērniem” (*My Favourite Children's Books*) Ķīnā (šo konkursu aizsāka Šeņdžeņas Bērnu bibliotēka 2014. gadā, un izvēlētas grāmatas tiek izvērtētas trīs kategorijās: literāras grāmatas, bilžu grāmatas un uzziņu literatūra).

Grāmata piemērota pamatskolas vecuma bērniem, sākot no 9 gadu vecuma. Noskaties īsu video par grāmatu [šeit!](#)

Grāmatas izdošanu atbalstījusi Eiropas Savienības programma „Radošā Eiropa” un Latvijas Republikas Kultūras ministrija.

Par autoru:

Andre Snaijs Magnasons ir viens no zināmākajiem mūsdienu islandiešu autoriem. Dzimis 1973. gadā, studējis fiziku un islandiešu valodu un literatūru, raksta dzeju, lugas, stāstus, romānus, esesjas un bērnu grāmatas. Viņa darbu tulkojumi publicēti vairāk nekā trīsdesmit valstīs. 1999. gadā Magnasons par bērnu grāmatu „Zilās planētas stāsts” saņēmis prestižo Islandes Literatūras balvu. Tā pati balva 2006. gadā viņam piešķirta arī par pretrunīgi vērtēto apjomīgo eseju „Sapņu zeme – pašpalīdzības rokasgrāmata baiļu pārņemtai tautai”, kurā rakstnieks kritizē Islandes rūpniecības un enerģētikas politiku; pēc šīs esesjas motīviem uzņemta arī filma. Atzinību iemantojis arī viņa romāns jauniešiem „Lovestar”.

Par ilustratoru:

Latviešu izdevumam ilustrācijas radījusi **Kristīne Martinova**, kas ir viena no jaunajiem Latvijas mākslas talantiem. Latvijas Mākslas akadēmijā Kristīne studējusi tekstilmākslu un grafiku. Abus savus talantus viņa apvienojusi darbā pie lelļu teātra izrādes „Mazā raganiņa”, veidojot scenogrāfiju un lelles. Strādājot ilustrācijā, Kristīne ir aizrautīga zīmētāja, kas, meklējot īsto grāmatas noskaņu, nekad neapstājas pie vienas versijas.

Par tulkotāju:

Tulkotājs **Dens Dimiņš** tulko grāmatas no franču, islandiešu, grieķu, itāļu, bulgāru un holandiešu valodas, vairākas reizes par izciliem tulkojumiem viņš ieguvis Latvijas Literatūras gada balvu. Izdevniecībā „Liels un mazs” iznākušas viņa tulkotās islandiešu grāmatas bērniem „Briesmonītis teica NĒ!” (2018) un „Zilās zāles vasara” (2020).

Dens Dimiņš**Kā tu kļuvi par tulkotāju?**

Es to neizvēlējos, grāmatas izvēlējās mani. Es ieklausījos grāmatās, iekritu to izliktajos slazdos.

Kā tu izvēlēties valodas, no kurām tulko?

Viss ir nejaušība, valodas kļūst pieejamas, mums ceļojot laikā un telpā. Valodas var apgūt ar rūpīgu darbu un stipendijām. Talants ir otršķirīgs faktors.

Kas tev visvairāk patīk tulkojot bērnu grāmatas?

Man galīgi nepatīk tulkot bērnu grāmatas, jo es esmu aizmirsis sajūtu, kā ir būt bērnam. Runājot ar bērniem, man bieži liekas, ka es runāju pārāk sarežģīti, ka bērni mani nesaprot vai arī man nav ko viņiem teikt. Tulkojot bērniem, nākas nemitīgi vienkāršot valodu, arī bērniem rakstītās grāmatas bieži vien ir šādā valodā. Tas, protams, nenozīmē, ka bērni būtu apriori dumji, nē. Vienkārši viņi domā citādi, viņi atrodas citā dimensijā. Savā ziņā tulkošana bērniem ir atgriešanās infantilismā, stila vingrinājums. Novērojot jau mūs arī, visticamāk, gaida atgriešanās bērna prātā, senilitāte. Varbūt mēs arī šādi atgūstam dievbērnības garu, kas liks mums saukt: „Aba, Tēvs!”

Kas bija visgrūtākais, tulkojot šo grāmatu? Kam bija īpaši jāpievērš uzmanība?

Tulkojot „Zilās planētas stāstu”, it nekas nebija grūts, islandiešu valoda man ir labi pielipusi, tikai ik brīdi bija jāatceras, ka tulkoju bērniem. Dažas vietas tai „sāgā” ir ļoti intensīvas, vispār es teiktu, ka šī ir neparasti talantīgi un degsmīgi rakstīta grāmata, tāpēc jau es to uzmeklēju un gribēju tulkot. „Zilās planētas stāstu” bez lielām ciešanām var lasīt arī pieaugušie.

UZDEVUMI UN AKTIVITĀTES

Saruna „Ekoloģija”

Izmantojot grāmatas piemērus, pārrunāt pasaules vienotību, darbības un sekas, ko tās izraisa.

Saruna „Gaisma”

Izmantojot grāmatas piemērus, pārrunāt gaismas nozīmi dabā un cilvēku dzīvē.

Saruna „Kas ir manipulācija”

Kā pazīt un saprast manipulāciju, un kā no tās izvairīties? Kāpēc cilvēki tai pakļaujas? Kā netikt apkrāptam? Kas ir viltus informācija? Atziņa – nepakļauties negodīgam pamudinājumam ir drosmes pazīme.

Saruna „Mana izvēle”

Izvēles nozīme un atbildība. Nosaukt piemērus no grāmatas, kas raksturo atbildību par izdarīto izvēli. Pastāstīt par kādu savu izvēli un tās sekām.

Saruna „Draudzība un strīdi”

Vai draugi strīdas? Par ko tu strīdies ar saviem draugiem? Izmantojot grāmatas piemērus, pārrunāt, kā rodas draugu strīdi un kā tos risināt.

Saruna „Dabas ritums”

Pārrunāt, kā augi un dzīvnieki pielāgojas savai dzīves videi, kā tie pavada mainīgos gadalaikus.

Spēle „Ceļojums uz Zilo planētu”

1. Uzraksti nepieciešamo lietu sarakstu, ko tu ņemsi līdz ceļojumā.
2. Uzraksti, ko tu redzēji, dzirdēji, kas bija neparasts uz Zilās planētas.
Kas tev visvairāk patika?
3. Uzzīmē, kā izskatās uz Zilās planētas.
4. Pastāsti (uzraksti) savu piedzīvojumu uz Zilās planētas.
5. Pabeidz teikumu, pamato savu domu.

Tā nemēdz būt, ka var pārdot savu jaunību, jo visi zina, ka _____

Tā nemēdz būt, ka cilvēki lido, jo visi zina, ka _____

Visi zina, ka zeme griežas ap sauli, tā nemēdz būt, ka _____

Visi zina, ka cilvēkam ir daudz dažādu emociju, tā nemēdz būt, ka valda tikai _____

Tā nemēdz būt, ka cilvēks ir nemainīgi labs, visi zina, ka _____

Pētnieciskais darbs. Dubultā dienasgrāmata.

Lapu iekārto šādi.

Teikumi	Komentāri

Kreisajā pusē precīzi noraksti vienu vai vairākus teikumus no grāmatas.

Izraksti to, kas visvairāk:

- iespaidoja,
- samulsināja,
- atgādināja personisko pieredzi,
- iepriecināja,
- apbēdināja.

Labajā pusē raksti savu komentāru par izvēlēto teikumu, atbildot uz jautājumu

KĀPĒC?